

Narcisismul – boală endemică a societății românești contemporane?*

Folosim termenul de narcisism (N) nu în sens psihanalitic** și nici în sensul limitat din DEX (admirație și dragoste exagerată față de propria persoană fizică ...). Narcisismul în accepțiunea noastră este în primul rând un handicap afectiv (vrem să promovăm acest termen, această sintagmă HANDICAP AFECTIV, adică incapacitatea persoanei de a iubi o altă persoană în mod real) și abia apoi iubire de sine (nu numai sine fizic ci și sine psihic, ideologic). Narcisicul este un om care nu a evoluat pînă la stadiul persoanei în care aceasta acordă drepturi egale celui-lalt, nici măcar teoretic***. Pe o scară a evoluției, narcisicul se află undeva înainte de DECALOG. El este în primul rând un „contravenient“ la *Porunca I-a* pentru că nu crede în Dumnezeu. El crede în sine, se are pe sine Dumnezeu. Crede doar în el și în puterile lui. Se consideră stăpîn pe sine și pe destinul lui. El este un „self made man“. El s-a creat singur și tot ce îi aparține i se datorează. Una dintre trăsăturile principale ale narcisicului este aplombul, comportamentul de stăpîn pe sine și pe împrejurări. De fapt această trăsătură de personalitate este întîlnită numai la o parte din narcisici și anume la *narcisicii manifesti*****, pentru că există și o categorie de *narcisici ascunși* în sine și care nu par narcisici la prima vedere. Am putea numi cele

---

* Lucrarea a fost prezentată la unul din Colocviile APLR din 2001

** V. Vocabularul psihanalizei, Laplanche și Pontalis, PUF-1990.

*** Lupta politică pentru „drepturile omului“ este într-un fel o luptă împotriva narcisismului.

**** Avem exemple ilustre de narcisici manifesti chiar în viața publică actuală și observăm cît rău fac aceste „personalități“.

două tipuri, forțînd puțin, adică intrînd deja în psihopatologie, N psihopat și N nevrotic, după părerea noastră nevroticul fiind, cel puțin ideologic (am observat nenumărate cazuri de nevrotici care cu vîrsta s-au psihopatizat, dezvoltînd un sistem de gîndire egocentric, cu nimic deosebit de gîndirea psihopatului) un psihopat timid, timorat, ascuns în sine din pricina conviețuirii alături de un psihopat manifest.

Studiul nostru se referă la tipurile sub-clinice, atenuate și care nu se adresează niciodată psihiatrului pentru sine, dar care constituie un prim pas, o predispoziție, o primă cucerire a acestui cavaler al Apocalipsei care este boala psihică.

Descrierea mai largă a narcisicului din lume am creionat-o în lucrarea de doctorat (*Cuplul normal și patologic* – 1995). Am vrea să subliniem aici un aspect pe care l-am observat recent (mai-iunie 2000) într-o acțiune de depistare activă a tulburărilor psihice, pe care am efectuat-o împreună cu un colectiv de medici de mai multe specialități, asupra angajaților unei societăți economice mari, cu sucursale în țară. Au fost consultați peste 1500 de subiecți și rezultatele urmează să fie publicate. Observația de care aminteam mai sus este următoarea:

Covîrșitoarea majoritate a acestor angajați (bine renumerați și cu posturi stabile) nu au copii sau au doar unul sau doi.

Noi considerăm acest fenomen un semn de narcisism, de imaturitate afectivă sau chiar de regresivitate la stadiile narcisice, autofilice, ale persoanei, regresivitate de intensitate diferită. Constatăm prin urmare că narcisismul, în accepțiunea de mai sus, a căpătat proporții de masă.

Se recunoaște în general ideea că un copil singur la părinți are mai multe șanse să devină narcisic decît un copil provenind dintr-o fratrie mai mult sau mai puțin numeroasă. Dacă ridicăm la scara întregii țări acest fenomen (fără să mai coroborăm cu creșterea numerică a unor populații subculturale și a copiilor abandonati în azile sau pe străzi) ne dăm seama că asistăm la un dezastru de proporții, la o adevărată catastrofă. Narcisismul acesta preclinic sau subclinic, va constitui terenul fertil, patul ger-

minativ pentru dezvoltarea în generația următoare a unei serii numeroase de narcisici psihopați manifești sau nevrotici, adică psihopați ascunși în sine, incapabili de cuplu în primul rînd și apoi, în al doilea rînd, prea preocupați de sine pentru a se mai putea gîndi la copii, „viitorul neamului, al țării” etc., etc. Cu riscul de a scandaliza puțin asistența (cunoaștem o mulțime de doctori în această situație) considerăm progenitura puțin numeroasă sau inexistentă ca fiind în același timp și semn de narcisism și cauză de narcisism accentuat la urmași. Răspunsul tuturor celor chestionați la întrebarea „De ce nu aveți copii sau de ce aveți numai un copil sau doi?” (excludem evident cauzele somatice, incompatibilitatea de Rh, trompele înfundate ș.a.) a fost același și la vîrstele mari (40-60), cu copii născuți înainte de '89: „Păi ce alea erau timpuri de făcut copii?” și la cei de vîrste mai mici (20-40), cu copii născuți după '89: „Păi ce astea sînt timpuri de făcut copii?”

Știut fiind că maturitatea persoanei presupune trecerea de la predominanța narcisismului la echilibrul parțial între narcisism și alteritate, conținut în recomandarea divină (pe care o putem considera în același timp și test) „Iubește-ți aproapele ca pe tine însuți”, cunoscînd din experiența înaintașilor și chiar din viața noastră că apariția copiilor, numiți îngerași în toate culturile mari ale lumii, în viața cuplului, înseamnă și o școală a sacrificiului de sine și o școală a iubirii în același timp, ne dăm seama că lipsa acestora, orice cauze ar avea acest fenomen, constituie un semn de stagnare, o oprire printr-o cauzalitate circulară a devenirii persoanei, o menținere a acesteia în orizonturile înguste și sărace ale iubirii de sine, iubire falsă care se însoțește obligatoriu de iadul urii și fricii față de celălalt (v. J-P. Sartre cu „privirea celui alt, care nu se uită la mine ci mă pîndește”) și care mai devreme sau mai tîrziu duce la moartea sufletului („Lasă morții să-și îngroape morții...” *Matei*, 8, 22) adică la lipsa iubirii, cu tot cortegiul de suferință implicat adică depresie, risipirea cuplului, anxietate, ură, alcoolism, desfrînare etc. binecunoscut de noi toți din lume și din clinică.

Extinzînd constatarea creștină „Femeia se mîntuie prin copii“ / în concluzie, la întreaga familie, putem susține următoarele: O progenitură numeroasă este în același timp și semn și premisă de sănătate afectivă, sănătate care constituie și temelia și axa sănătății mintale. Considerăm obligatorie abordarea acestei teme în cadrul acțiunilor noastre de prevenire și psihoterapie de cuplu.

Bibliografie selectivă

1. Sfînta Scriptură, București, Tipografia cărților bisericești, 1936.
2. Soren Kierkegaard *Școala Creștinismului*, Ed. Adonai, 1995.
3. Soren Kierkegaard *Boala de moarte*, Ed. Humanitas, 1999.
4. J. Laplanche și B. Pontalis. *Vocabular de psihanaliză*, Ed. Humanitas, 1994.
5. Iorgu Iordan, DEX Ed. Institutul de Filologie.
6. E. Pamfil și D. Ogodescu *Persoană și devenire*, Ed. Științifică, 1976.
7. Benjamin B. Lahey *Psychology*, ediția a VI-a, Mc Graw Hill, 1998.